

Social- och arbetsmarknadsnämnden i Sundbybergs kommun får allvarlig kritik för att ha brustit i handläggningen av två utredningar enligt 11 kap. 1 § SoL bl.a. genom att ha överskridit den tidsfrist som anges i 11 kap. 2 § SoL

Beslutet i korthet: Social- och arbetsmarknadsnämnden i Sundbybergs kommun inledde en s.k. barnutredning enligt 11 kap. 1 § SoL. Efter att utredningen hade pågått i sex månader avslutade nämnden den utan åtgärd. Utredningen var mycket bristfällig enligt nämndens remissvar till JO. Den var inledd på oklara grunder och klargjorde inte om flickans omsorgsbehov var tillgodosedda. Utredningen dokumenterades inte och saknas därmed i skriftlig form.

Samma dag som utredningen avslutades inledde nämnden en ny utredning utifrån en kvarstående oro för barnet. Den nya utredningen avslutades nästan sex månader efter att den inletts med ett beslut om att bevilja flickan bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL i viss utsträckning.

Enligt 11 kap. 2 § SoL ska en barnutredning bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader. Om det finns särskilda skäl får nämnden förlänga utredningen för en viss tid. Nämnden har ett ansvar för att driva en utredning framåt, och aktiva utredningsåtgärder måste vidtas löpande. Sedan en utredning har genomförts är avsikten att socialtjänsten ska ha bildat sig en uppfattning av förhållandena i det enskilda fallet och av om det finns behov av insatser från myndighetens sida.

I beslutet konstaterar JO att det naturligtvis är mycket allvarligt att den första utredningen innehöll ett flertal brister och att den därtill överskridit den lagstadgade tidsfristen. Om utredningen hade handlagts med tillräcklig omsorg borde nämnden ha kunnat bedöma behovet av bistånd redan genom den första utredningen. Nu har nämnden bedrivit två utredningar direkt efter varandra där utredningstiden i båda utredningarna överskridit den lagstadgade tidsfristen. Den sammanlagda utredningstiden, som i detta fall uppgick till ett år, är helt oacceptabel. Nämndens agerande innebar att den inte bara kringgått utan också helt bortsett från bestämmelsen i 11 kap. 2 § SoL. JO riktar i beslutet allvarlig kritik mot nämnden för de brister som angetts ovan.

Anmälan

I en anmälan till JO klagade AA på socialtjänsten i Sundbybergs kommun med anledning av hur den har handlagt två barnutredningar. Hon anförde bl.a. att socialtjänsten kringgått tidsfristen för en barnutredning genom att inleda en ny utredning samma dag som den tidigare utredningen avslutades.

Utredning

Inledningsvis lånade JO in och granskade vissa handlingar från socialtjänsten i Sundbybergs kommun.

Därefter begärde JO att Social- och arbetsmarknadsnämnden i Sundbybergs kommun skulle yttra sig över det som framfördes i AA:s anmälan till JO om att nämnden hade bedrivit två utredningar om hennes barn i en följd.

Social- och arbetsmarknadsnämnden beslutade att som sitt remissvar godkänna ett yttrande som BB, förste vice ordförande i social- och arbetsmarknadsnämndens utskott, hade upprättat. I yttrandet anfördes följande.

Redogörelse för handläggningen

Socialtjänsten i Sundbyberg har en pågående kontakt med den aktuella familjen. En ny anmälan gällande dottern i familjen registrerades den 2 oktober 2017 efter en uppföljning av den pågående insatsen i form av kontaktfamilj. Beslut fattades fyra dagar senare om att inleda utredning enligt 11 kap. 1 § Socialtjänstlagen (SoL). Vilken information som framkommit vid uppföljningen och som föranledde beslutet om att inleda en ny utredning framgår inte av dokumentationen. Den 16 april 2018 fattades beslut om att avsluta utredningen utan åtgärd. Anledningen till att utredningen avslutades utan åtgärd var att det inte gick att fatta något beslut utifrån underlaget i utredningen. Beslutet om att avsluta utredningen kommunicerades muntligt till föräldrarna.

Samma datum (16 april 2018) fattades ett beslut om att inleda en ny utredning. Utredningen inleddes utifrån en kvarstående oro för om flickans behov var tillgodosedda av föräldrarna. Socialtjänsten gjorde bedömningen att barnets behov och föräldrarnas förmåga att tillgodose dessa behövde utredas vidare. Skyddsbedömningen som gjordes i samband med aktualiseringen visade att det inte förelåg något behov av omedelbart skydd för flickan.

Beslut fattades den 18 juni 2018 om att bevilja flickan vård/boende på HVB-hem enligt 4 kap. 1 § SoL under perioden 18 juni till den 27 augusti 2018. Flickan placerades på utredningshemmet, Vårlljus familjecentrum, tillsammans med föräldrarna för utredning av hennes behov och föräldrarnas förmåga att tillgodose behoven. Socialtjänsten såg även ett behov av att utreda föräldrarnas förmåga att samarbeta. Föräldrarna informerades om anledningen till placeringen och vad den syftade till. Placeringen förlängdes utifrån Vårlljus önskan fram till den 31 augusti för de skulle hinna fullfölja utredningsuppdraget på ett tillfredsställande sätt. Vårlljus redogörelse för den utredning som genomförts på utredningshemmet inkom till socialtjänsten i Sundbyberg den 18 september 2018.

Socialtjänstens utredning färdigställdes i oktober 2018. Utredningen byggde till stor del på informationen som framkommit av den utredning som på socialtjänstens begäran genomfördes av Vårlljus familjecentrum. Information inhämtades under utredningen även från vårdnadshavare, nätverk och professionella. Beslutsunderlaget kommunicerades skriftligt till föräldrarna den 2 oktober 2018 och beslut fattades den 12 oktober om att avsluta utredningen med åtgärd. Flickan beviljades bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL i form av

familjebehandling, umgängesstöd och hemterapeut till en sammanlagd omfattning av 35 timmar per vecka för perioden 18 oktober 2018 till den 31 mars 2019. Ett uppstartsmöte hölls med familjebehandlare den 18 oktober för att planera beviljade insatser och en första uppföljning av insatserna genomfördes den 20 november samma år.

Bedömning

Den utredning som inleddes under oktober 2017 bedöms av social- och arbetsmarknadsförvaltningen som mycket bristfällig. Utredningen har inte dokumenterats och saknas därmed i skriftlig form vilket förvaltningen ser mycket allvarligt på. Förvaltningen kan konstatera att dokumentationen är mycket bristfällig vilket gör det svårt att följa ärendet. Dokumentationen i ärendet bedöms inte uppfylla de krav som ställs i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:5) om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS. Den andra utredningen, som inleddes i april 2018, bedöms däremot hålla en god kvalitet, liksom dokumentationen i ärendet, med de undantag som beskrivs nedan. De insatser som beviljades utifrån utredningen är verkställda.

Vid en genomgång av ärendet har social- och arbetsmarknadsförvaltningen uppmärksammat att aktualiseringarna, som föranlett de båda utredningarna, har registrerats på ett felaktigt sätt. Aktualiseringarna har registrerats som inkommande anmälningar, vilket är fel, då båda aktualiseringarna har gjorts utifrån socialtjänstens egen oro för barnet. De felaktiga registreringarna har skapat missförstånd då modern bett att få ta del av anmälningarna men fått besked om att dessa inte finns att tillgå. Förvaltningen kan även konstatera att utredningstiden i de båda utredningarna har överstigit fyra månader och att det saknas beslut om förlängd utredningstid vilket innebär att ordinarie handlägningsrutin inte har följts.

Att enheten har bedrivit två utredningar i en följd bedöms som en konsekvens av den bristfälliga utredningen som inleddes under 2017. Enheten valde att avsluta den första utredningen med att inleda en ny med syfte att försöka klargöra hur flickans omsorgsbehov var tillgodosedda. Den tidigare utredningen hade inte på ett tillfredsställande sätt kunnat besvara dessa frågor. Anledningen till att enheten valde att inleda en ny utredning var att den första utredningen var inledd på oklara grunder samt att den pågått i över fyra månader och en förlängning av utredningstiden ansågs inte räcka till för att färdigställa utredningen.

Social- och arbetsmarknadsförvaltningen ser allvarligt på hanteringen av ärendet. Ett arbete har gjorts inom enheten för att skapa förutsättningar för en rättssäker handläggning och på så sätt förebygga att liknande brister uppstår framöver. Enheten har arbetat aktivt med att säkra personalförsörjningen och har idag en stabilare personalgrupp med ordinarie handläggare på plats. Även gruppledare och seniora handläggare har rekryterats till enheten för att möjliggöra en nära arbetsledning och fungera som stöd till handläggarna i det dagliga arbetet. Enheten har även satsat på kompetensutveckling för handläggarna. Handläggarna har bland annat utbildats i handläggning och dokumentation. Dessa utbildningar erbjuds kontinuerligt och ingår i förvaltningens introduktionsprogram för nyanställda.

S.P. har yttrat sig över remissvaret.

Bedömning

Inledning

Jag har i det här ärendet valt att rikta in min granskning på att social- och arbetsmarknadsnämnden bedrivit två s.k. barnutredningar i en följd.

Rättslig reglering m.m.

En utredning av om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd ska inledas utan dröjsmål. Utredningen ska bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader. Om det finns särskilda skäl får socialnämnden förlänga utredningen för en viss tid (11 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstlagen [2001:453], SoL).

Den tidsfrist som anges i 11 kap. 2 § SoL är en maximitid inom vilken en utredning ska slutföras. Bestämmelsen har kommit till bl.a. för att undvika att påbörjade utredningar står öppna under lång tid utan att bli ordentligt avslutade (prop. 1996/97:124 s. 109–110). I undantagsfall kan socialnämnden fatta beslut om att förlänga utredningstiden. Om det t.ex. i slutet av en barnutredning kommer fram nya uppgifter som kan påverka bedömningen finns det givetvis skäl att överväga om utredningstiden behöver förlängas. Det är dock inte meningen att socialnämnden ska avsluta en utredning och sedan direkt inleda en ny utredning för att förlänga utredningstiden. Fyramånadersfristen blir i sådant fall verkningslös.

Nämnden har ett ansvar för att driva en utredning framåt, och aktiva utredningsåtgärder måste vidtas löpande. Sedan en utredning har genomförts är avsikten att socialtjänsten ska ha bildat sig en uppfattning av förhållandena i det enskilda fallet och av om det finns behov av insatser från myndighetens sida.

Hanteringen i detta fall

Den 6 oktober 2017 inledde nämnden en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL. Eftersom något beslut om förlängning av utredningstiden inte fattades skulle utredningen ha avslutats senast den 6 februari 2018. Nämnden avslutade dock utredningen utan åtgärd först den 16 april 2018. Av nämndens remissvar framgår att utredningen var mycket bristfällig. Den inleddes på oklara grunder och klargjorde inte om flickans omsorgsbehov var tillgodosedda. Utredningen dokumenterades inte och saknas därmed i skriftlig form. Det är naturligtvis mycket allvarligt att en utredning innehåller denna typ av brister och att den därtill överskridit den lagstadgade tidsfristen.

Samma dag som utredningen avslutades, dvs. den 16 april 2018, fattade nämnden ett beslut om att inleda en ny utredning utifrån en kvarstående oro för om flickans behov var tillgodosedda av föräldrarna. Utredningen avslutades den 12 oktober 2018, dvs. nästan sex månader efter att den inletts, med ett beslut om att bevilja flickan bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL i viss utsträckning. Inte heller under denna utredning fattade nämnden något beslut om att förlänga utredningstiden.

När nämnden kunde konstatera att den första utredningen hade sådana brister att den inte kunde ligga till grund för någon bedömning av om flickans omsorgsbehov var tillgodosedda, borde nämnden enligt min mening ha fattat ett beslut om att förlänga utredningstiden med någon eller möjligtvis några månader och då prioriterat arbetet med utredningen. Om utredningen hade

handlagts med tillräcklig omsorg borde nämnden ha kunnat bedöma behovet av bistånd redan genom den första utredningen. Nu har nämnden i stället bedrivit två utredningar direkt efter varandra där utredningstiden i båda utredningarna överskridit den lagstadgade tidsfristen. Den sammanlagda utredningstiden, som i detta fall uppgick till ett år, är helt oacceptabel. Nämndens agerande innebär att den inte bara har kringgått utan också helt bortsett från bestämmelsen i 11 kap. 2 § SoL.

Sammanfattningsvis förtjänar nämnden allvarlig kritik för de brister som angetts ovan. I sitt remissvar har nämnden angett att den har vidtagit åtgärder för att se till att bristerna inte upprepas. Jag ser positivt på detta.

Det som S.P. har anfört i övrigt i sin anmälan till JO ger inte anledning till något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.